

Zbigniew Tucholski

Profesor Antoni Xięzopolski. Twórca polskiej szkoły budowy lokomotyw.

Wyd. Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej, Warszawa 2015

ISBN: 978-83-7814-473-1

Bohaterem pionierskiej 248-stronnicowej, bogato ilustrowanej monografii autorstwa znawcy dziejów polskich kolei dr Zbigniewa Tucholskiego jest inżynier-technolog **Antoni Zachariasz Xięzopolski (1861–1951)**, wybitny konstruktor taboru kolejowego, absolwent i wykładowca Instytutu Technologicznego w Petersburgu oraz wykładowca Politechniki Warszawskiej. Reprezentuje on kilka pokoleń polskich inżynierów kolejowych wykształconych i zdobywających doświadczenie zawodowe w Imperium Rosyjskim. Poświęcone jego osobie i dokonaniom hasło pióra dr Tucholskiego znajduje się w encyklopedii „Polski Petersburg”.

Praca ta jest pierwszą próbą całościowego spojrzenia na osiągnięcia inż. Xięzopolskiego, tak w Rosji gdzie uczył się, a następnie z sukcesami pracował do 1921 r., jak i w odrodzonej Polsce, gdzie dwukrotnie przyszło mu niemal od zera odbudowywać państwowy tabor kolejowy po obu wojnach światowych. Jego wkład w rozwój kolejnictwa i związanej z nim myśli technicznej na przestrzeni kilkudziesięciu lat jest nie do przecenienia. W Rosji Xięzopolski przez szereg lat związany był z Aleksandrowskimi Zakładami Mechanicznymi Kolei Mikołajewskiej w Petersburgu, a następnie Fabryką Wagonową „Dźwigatiel” w Rewlu. W czasie wojny z Japonią (1904–1905)

zaprojektowano tam i zbudowano pod jego kierunkiem m.in. 2. syberyjski pociąg sanitarny im. Wielkiej Księżnej Marii Pawłowny, który ze względu na swą dobrą konstrukcję stał się prototypem rosyjskich pociągów sanitarnych używanych podczas I wojny światowej.

Podstawę do przygotowania tej starannie wydanej monografii wybitnego konstruktora i organizatora stanowiło archiwum rodzinne inż. Xiężopolskiego, będące obecnie własnością jego wnuczki p. Ewy Wojciechowskiej. Praca dr Tucholskiego wykorzystuje ponadto niepublikowane dotąd materiały archiwalne ze zbiorów rosyjskich (tj. Centralne Państwowe Archiwum Historyczne Stankt Petersburga i Rosyjskie Państwowe Archiwum Historyczne (RGIA) w Stankt Petersburgu) i polskich (m.in. Archiwum Akt Nowych, Archiwum Zakładowe Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju w Warszawie) oraz zbiorów autora. Uzupełniają je publikacje samego A. Xiężopolskiego, akty normatywne, czasopisma oraz liczne źródła drukowane i wspomnienia. Dodatkowy walor poznawczy tej pracy stanowi materiał ilustracyjny, prezentujący obok zdjęć i dokumentów obfitą dokumentację techniczną związaną z działalnością konstruktorską bohatera monografii. Książka opatrzona jest przypisami, bibliografią, indeksem osobowym oraz wykazem ilustracji.

Zainteresowanych przedstawionymi skrótowo w haśle naszej encyklopedii losami i dokonaniem inż. Xiężopolskiego zachęcamy do lektury tej interesującej pracy.